

Protokoll fra Teams-møte i rovviltnemnda for region 8 den 28.6.2022

Sted: Digitalt per Teams

Tid: Tirsdag 28.6. kl. 9.–10.

Arbeidstid: 1 time møte og 1 time forberedelse.

Deltagere:

Rovviltnemnda	Andre
John Karlsen, leder	Egil Kalliainen, Polmakk Flyttsamelag
Karen Anette Anti, nestleder	Andreas Larsen, Troms Bondelag
Trine Noodt	Berit Gjerstad, Mattilsynet
Johan Johansen Eira	Ørjan Holm, Norges Miljøvernforbund
Fred Johnsen	Berit Marie Eira, Kautokeino flyttsamelag
	Ajna Nystad, Bondelaget
	Klemet Erland Hætta, Finnmark Bondelag
	Bjørn Tore Søfting, Finnmark Bondelag
	Per Olof Nutti, Ordförande Könkämä Samey
	Ragnhild Oline Eliassen, SFTF
	Inga Margrethe Lillevoll, Næring og rovvilt i Finnmark

Sakliste

42/22	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
43/22	Orienteringer	s. 2
44/22	Saker til informasjon	s. 2
45/22	Kvotefor lisensfelling av jerv 2022/2023	s. 2
46/22	Anbefaling lisensfelling kvote bjørn 2022	s. 8
47/22	Forvaltningsplan for rovvilt i region 8 – orientering	s. 11
48/22	Behandling av klage på kvote for betinget skadefelling av ulv	s. 11

42/22 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 28.6.2022.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 28.6.2022.

43/22 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte
Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

44/22 Saker til informasjon

Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2022
Bestandsovervåking av gaupe 2022 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 2 2022
Forholds av betydning ved iverksettelse av skadefelling
Grunnlag kvote for betinget skadefelling gaupe 2022–2023
Høring om lisensfellingsperiode for jerv
Høringsdokument – forslag til endringer i lisensfellingsperioden for jerv
Innspill til rullering av forvaltningsplan for rovvilt forvaltningsregion 8
Klage på betinget skadefellingskvote på 3 ulver i region 8
Kongeørn som skadegjører i Troms og Finnmark notat juni 2022
Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2022–2023
Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn 2022–2023
Prop. 104 S (2021–2022) Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet
Svar vedrørende oppfølging av Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn
Tillatelse til skadefelling av bjørn i reinbeitedistrikt 1-2-3 Rovviltregion 8 – Sør-Varanger kommune
Utfordringer knyttet til nasjonal overvåking av brunbjørn ved NIBIO Svanhovd

45/22 Kvote for lisensfelling av jerv 2022/2023

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 45 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 31 jerv, hvorav inntil 15 tisper. Av kvoten kan inntil 10 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 14 jerv, hvorav inntil 8 tisper, Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

Saksfremstilling

Lisensfelling er skademotivert felling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, slik at bestandsmålet for jerv nås med minst mulig skade for bufe- og tamreinnæringen. Bestandsmålet i Troms og Finnmark er ti ynglinger. Rovviltnemnda har jf. rovviltforskriften § 10 myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv når gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger de tre siste år er over bestandsmålet. Lisensfellingsperioden for jerv er fra 10. september til 15. februar.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike roviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert roviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i roviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre.

Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2111 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021*, Rovdatas rapport av 13.5.2022 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovilt*, til NINA Rapport 2031 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2021* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2021 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2021*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

Overvåking av jerv

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder.

DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremer, gir grunnlag for sikrere estimer på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønns sammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Av disse skal ti være i region 7 og ti i region 8. Av de ti i region 8 skal det være sju i Troms og tre i Finnmark. Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rowilt.

Ynglinger av jerv

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2019–2021 er 13,3. Det var 13 ynglinger i 2019, 18 i 2020 og 9 i 2021. I 2021 ble det gjennomført ett hiuttak i Finnmark. Per 21. juni 2022 er det på Rovdatas jerveteller dokumentert fem ynglinger i Finnmark, og fem ynglinger i Troms. Både i Troms og i Finnmark var en av ynglingene i B-området, den i Finnmark er tatt ut ved hiuttak.

Siden 10.9.2021 har det i Troms og Finnmark vært en kjent avgang på 21 jerver, hvorav fem er felt ved jakt i Troms. I Finnmark er en jerv felt ved jakt. 11 jerver er felt ved skadefelling, hvorav to i Troms. I tillegg er en tise med tre unger tatt ut ved hiuttak i Finnmark.

I Skandinavia ble det i registreringssesongen 2021 registrert 160 ynglinger av jerv, fire færre enn i 2020 og én mindre enn i 2019. I Nordland ble det i 2021 antatt/dokumentert 8 ynglinger av jerv, fire færre enn i 2020. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 10,3 ynglinger.

Bestandsestimat

I NINA rapport 2111, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 1067 individer i 2021-sesongen, som fordeler seg med 681 individer i Sverige og 386 individer i Norge. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 2111).

I region 8 ble det i 2021 funnet prøver fra 82 jerveindivider (midtpunkt) og bestandsberegningen for 2021 var 94 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 82 og 109 jerver. Estimater er basert på romlig fangst- gjenfangst, av individer det er plukket skitprøver fra, altså ikke vevsprøver fra døde jerver, videre fungerer estimatet slik at jerver registrert nær grensen til naboland eller naboregion ikke teller like mye som jerver registret lengre fra grensen. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 3 fungerende prøver i Troms og med 4 fungerende prøver i Finnmark.

Det må bemerkes at gjenfunnet ikke har en normalfordelingskurve, det blir funnet mange prøver av noen jerv og bare en prøve av andre. I Troms og Finnmark ble det ved DNA i 2021 identifisert 97 jerver (døde og levende), 41 av disse hadde bare en prøve (Rapport fra Rovbase 3.0 per 21.6.2022). I Finnmark ble det i 2021 funnet DNA fra 38 jerveindivid, 19 av disse ble det bare funnet en prøve av. Samtidig må en ta i betraktning at mange av prøvene det bare er funnet en prøve av tilhører unge jerver og/eller jerver som er felt ved jakt eller skadefelling.

Vurdering av bestandssituasjonen

I Finnmark har det i 2022, som i 2021 vært vanskelige registreringsforhold med mye vind. Det er dokumentert fem jerveynglinger, og det gjenstår tre barmarkskontroller for å undersøke mulige ynglesteder. Disse barmarkskontrollene er alle i B-området, en på Sværholthavøya, en på Ifjordfjellet og en ved Vestereivdalen i Alta.

I Troms har det i 2022 vært en dårlig sesong for jerveregistrering, og det er noe usikkerhet knyttet til hvor stor andel av ynglende tisper som er registrert, noen barmarkskontroller gjenstår.

Genetisk variasjon

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 1.1.2020 til 1.5.2020 ble 106 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv i region 8. I samme periode i 2021 ble 59 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv, og i samme periode 2022 var tallet 90.

I perioden 21.3.2021–20.3.2022 ble 108 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 107 av disse var rein. Dette var litt lavere dokumenterte tap enn de to foregående årene, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 120 og 115 hvorav henholdsvis åtte og 24 var sau. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2021–2022 ble bare seks av 107 rein funnet i perioden 1.6.2021–30.11.2021, to av disse i november, to av de andre fire var skadd og ble avlivet. I perioden angitt for 2020–2021 ble bare 11 av 112 rein funnet i perioden 1.6.2020–30.11.2020, seks av disse i november. Tilsvarende ble seks av 135 rein funnet i perioden 1.6.2019–30.11.2019, og sju av 69 rein ble funnet i perioden 1.6.2018–30.11.2018

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med

sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å sette kvote for lisensfelling, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 45 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 31 jerv, hvorav inntil 15 tisper. Av kvoten kan inntil 10 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 14 jerv, hvorav inntil 8 tisper, Av kvoten kan inntil 8 felles i A-området, hvorav inntil 5 tisper.

46/22 Anbefaling lisensfelling kvote bjørn 2022

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Finnmark:

Det anbefales ikke å åpne for lisensfelling i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fire bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil to binner. Kvoten fordeles til 1 bjørn i B-området øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune og inntil 3 bjørner til B-området i Finnmark for øvrig. Det anbefales at lisensfelling stoppes i Finnmark dersom det blir felt to binner, uavhengig av hvor i B-området felling skjer.

Troms:

Det anbefales ikke å åpne for lisensfelling i Troms.

Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelse.

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet. Da er det Miljødirektoratet som setter kvote for lisensfelling av bjørn. Rovviltnemnda ønsker likevel å gi sin anbefaling til direktoratet om kvote for lisensfelling av bjørn i region 8.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på bjørn gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter nevnes. Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer, bestandsmål og lovgrunnlag

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i

naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling til Stortinget nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Forliket innebar at bestandsmålet for bjørn ble endret fra 15 årlige ynglinger til 13 årlige ynglinger. Antall hannbjørn skal ikke overstige 1,5 ganger antallet binner. Forvaltningen av bjørn overføres til de regionale rovviltnemndene når ti ynglinger av bjørn er nådd.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene, i dette tilfellet bjørn, og dens genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at bjørnen forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom regional forvaltningsplan for rovvilt.

Når et forvaltningsorgan fatter en beslutning er det et krav at naturmangfoldlovens prinsipper i § 7 (8–12) legges til grunn som retningslinjer.

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Sekretariatet vil vise til rapport fra Rovdata om *Bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, datert 13.5.2022*, til NINA rapport 2125, Populasjonsovervåking av brunbjørn, DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2021, til Bioforsk rapport nr. 47 2013 om populasjonsovervåking av brunbjørn 2009–2012, samt til rapport fra Det skandinaviske bjørneprosjektet til Miljøverndepartementet: *Bjørnens status og økologi i Skandinavia*.

Rovviltnemnda har i sin forvaltningsplan av 10.10.2013 fordelt målsettingen om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 2,9 ynglinger (NINA rapport 1986). Dette mot 2,5 i 2020. I Troms har det de siste årene vært en nedgang i registrerte individer, mens trenden i Finnmark har vært stigende.

Skadepotensial på sau og tamrein

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby, som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. Sekretariatet mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein.

Våren 2021 ble to reinkalver dokumentert drept av bjørn. I løpet av beitesesongen 2021 ble 66 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, 16 av disse i Sør-Varanger, resterende i Bardu, Lavangen og Salangen. Fem sau ble også dokumentert drept av bjørn i Samarbeidsområdet med Nordland, i Kvannalen i Narvik. I 2021 ble det ved skadefelling felt en hannbjørn i Salangen, en hannbjørn og en binne i Bardu og en hannbjørn i Sør-Varanger.

Våren 2020 ble to voksne rein dokumentert/antatt drept av bjørn i Karasjok og to voksne rein ble dokumentert/antatt drept av bjørn i Sør-Varanger. I 2020 ble åtte sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Evenes ble det dokumentert/antatt sju bjørnedrepte sau i juni 2019, det ble i samme skadesituasjon også dokumentert/antatt tre i Tjeldsund kommune. skadevolder ble felt ved skadefelling. Etter dette har det ikke vært dokumentert tap til bjørn i dette området, eller ellers i samarbeidsområdet.

I Sør-Varanger ble 28 sau dokumentert/antatt drept av bjørn sommeren 2019. Her ble tre bjørner felt ved skadefelling. Høsten 2019 ble to sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Troms ble det i 2018 dokumentert/antatt 71 sau drept av bjørn, dette i Bardu. I samarbeidsområdet i Nordland ble det ikke dokumentert tap til bjørn beitesesongen 2018. I Finnmark ble sju rein dokumentert/antatt drept av bjørn.

Om lisensfelling

I stortingsmelding nr. 15 (2003–2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

Med denne bakgrunn tilrår vi å åpne for lisensfelling i B-området i Finnmark, mens vi med bakgrunn i en negativ bestandsutvikling for bjørn i Troms, men fortsatt høyt skadepotensial, vil anbefale at eventuelt uttak gjøres ved skadefelling. Da er det størst mulighet for å presist rette uttak mot individer med størst skadepotensial.

47/22 Forvaltningsplan for rovvilt i region 8 – orientering

Prosjektleder orienterer kort om status.

48/22 Behandling av klage på kvote for betinget skadefelling av ulv

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda viser til klagen i sin helhet, til vårt vedtak i sak 38/22 og til sekretariatets saksfremstilling. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunn til å endre vedtaket. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Klagen fra Aktivt Rovdyrvern (ARV)

Aktivt Rovdyrvern klager på rovviltnemndas vedtak i sak 38/22. Sekretariatet viser til klagen i sin helhet, og trekker frem at ARV mener en tolkning av lovteksten slik at det ikke skal være fast bestand av ulv i regionen er feil. ARV trekker frem at ulv i regionene 7 og 8 som regel vil være streifulver fra øst, som følgelig kan bidra med viktig genetikk og slik sett være ekstra betydningsfulle å ivareta. ARV poengterer at bestandsmålet for ulv er satt for hele landet, selv om det ikke er eget bestandsmål for regionene 8 og 7. ARV skriver at bestandsmålet er satt alt for lavt til å kunne ivareta en levedyktig stamme av ulv i Norge, og at bestandsmålet dessuten ikke var å betrakte som et minstemål. ARV skriver at en forvaltning som hindrer forekomst av enhver ulv i området ikke er i tråd med våre internasjonale forpliktelser om ivaretagelse av truede og rødlistede arter. ARV anmoder om at vedtaket om betinget skadefellingskvote på 3 ulver i region 8 forkastes.

Sekretariatets saksfremstilling

Sekretariatet viser til rovviltforskriften og kommentarer til forskriftens enkelte bestemmelser § 4 hvor det går frem at

Fordelingen av de nasjonale bestandsmålene på de enkelte regionene er gjort i henhold til prinsipper nedfelt i St. meld. nr. 15 /2003–2004) og Innst. S. nr. 174 (2003–2004) (.....) Det er lagt vekt på å unngå å etablere faste rovviltbestander i områder med mye sau og tamrein.

Forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5 må ses i sammenheng med det vedtatte bestandsmålet for ulv og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prop. nr. 52 (2008–2009) s 376.

Som klager påpeker, kan streifulver fra øst bidra med viktig genetikk til den sørskandinaviske ulvebestanden. Sekretariatet vil bemerke at den korteste veien mellom ulv fra bestanden av østlig opprinnelse og den sørskandinaviske ulvebestanden er å runde Bottenviken, det betyr at ulv av østlig opprinnelse i region 8, avhengig av hvor den observeres, er ca. 350–600 km i «feil retning» fra Bottenviken, og da ca. 800–1300 km i luftlinje, gjennom tamreinområder, fra forvaltningsområdet for ulv.

Før en eventuell skadefelling gis, skal det gjøres en konkret vurdering jf. rovviltforskriften og naturmangfoldloven. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for videre skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Rovviltnemnda har ikke myndighet til å vurdere flytting av dyr som et alternativ. Rovviltnemnda har myndighet til å gi Statsforvalteren en kvote for betinget skadefelling av ulv. Innenfor denne kvoten kan Statsforvalteren i konkrete tilfeller vurdere skadefelling av ulv. Uavhengig av om Statsforvalteren har en slik kvote kan Miljødirektoratet av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om skadefelling eller om kvote for betinget skadefelling.

Sekretariatet viser videre til brev fra Klima- og miljødirektoratet om ekstraordinære uttak av ulv, datert 24. april 2018, samt til brev fra Miljødirektoratet om informasjon om genetisk viktige ulver og beredskap samt oppdrag om samarbeid på tvers av kommuner og fylker, datert 21.5.2018. Ved vedtak om skadefelling på ulv skal Statsforvalteren beskrive hvilken innsats som er gjort for å avdekke genetisk status samt beskrive andre relevante vurderinger knyttet til dette. Vedtak om uttak av ulv kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nåes på annen måte.

Beslutningsgrunnlaget er best når det vurderes så nært opp til beslutningen som mulig. Sekretariatet vurderer at uttak eller ikke uttak av ulv i liten grad avhenger av om Statsforvalteren har kvote når situasjonen oppstår. Det er snarere et spørsmål om Statsforvalteren eller Miljødirektoratet skal ta avgjørelsen.

Rovviltnemnda for region 8 har i brev datert 4.9.2017, med svar på høring av endringer i rovviltforskriften skrevet:

Erfaringer fra kvoter for skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv har vist at kvotene ikke har hatt praktisk betydning. Saksbehandling for vedtak om kvotene, og klagebehandlinger, tar mye ressurser hos fylkesmenn og rovviltnemnder. Kvoter må eventuelt bestemmes før en akutt situasjon, og da har rovviltnemnda lite persist grunnlag for å fastsette kvoter som er kalibrert i forhold til rovviltbestanden. Fylkesmannen har best grunnlag for å vurdere skadefelling opp mot rovviltbestanden når det oppstår en akutt situasjon. Vi mener rovviltets interesser også vil bli ivaretatt gjennom eventuelle klager på fellingstillatelse, og klageinstansens avgjørelser som vil være førende for fremtidige vedtak.

Sekretariatet har de siste årene ikke innstilt på å åpne for lisensfelling av ulv i region 8, og rovviltnemnda har ikke vedtatt kvote for lisensfelling av ulv. Etter sekretariatets vurdering er hensynet til genetisk viktige ulver som kan bidra med nytt genetisk materiale i den sørskandinaviske bestanden den viktigste årsaken til at det ikke er åpnet for lisensfelling av ulv i region 8.

Betinget skadefelling er noe helt annet enn lisensfelling. Det er uttak av enkeltindivider basert på en konkret helhetsvurdering av hva en oppnår, og hva en mister jf. rovviltforskriften og naturmangfoldloven.

Sekretariatet sitt syn er at en eventuell effektivering av skadefellingskvote på tre ulver i regionen ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for ulv. Vår vurdering er at et slikt uttak ikke vil true bestandens overlevelse.

Konklusjon

Sekretariatet kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunn for å endre vedtaket. Sekretariatet anbefaler at rovviltnemnda oversender saken til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.